

BARAZA LA WAWAKILISHI ZANZIBAR

Simu Nam. + 255 24 2230602/1

Fax Nam. + 255 24 2230215

Tovuti: www.zanzibarassembly.go.tz

SANDUKU LA BARUA 902,

ZANZIBAR

Barua Pepe: zahore@zanlink.com

MUHTASARI WA HOTUBA YA RIPOTI YA KAMATI YA KUDUMU YA MAENDELEO YA WANAWAKE NA USTAWI WA JAMII YA BARAZA LA WAWAKILISHI- ZANZIBAR KWA MWAKA WA FEDHA 2014/2015

Mheshimwa Spika,

Naomba kuanza kwa kumshukuru Mwenyezi Mungu Mtukufu kwa kutujaalia uhai na afya njema, pamoja na kutuwezesha kukutana siku ya leo katika Baraza letu tukufu ili kuendelea kutekeleza majukumu yetu ya kuwatumikia wananchi na nchi yetu kwa ujumla.

Mheshimiwa Spika,

Napenda kukushukuru wewe binafsi kwa kunipa nafasi hii ili niweze kuwasilisha muhtasari wa Hotuba ya Ripoti ya kamati ya kudumu ya Maendeleo ya Wanawake na Ustawi wa Jamii kama Kanuni za Baraza la Wawakilishi zinavyoelekeza kupitia kifungu cha 108(14) cha Kanuni za Baraza la Wawakilishi toleo la mwaka 2012. Aidha Kamati katika utendaji wake wa kazi katika Wizara zote tatu ambazo imepangiwa kuzisimamia, imepokelewa vizuri na kutokana na hilo Kamati inapenda kuchukua fursa hii adhimu kuzishukuru Wizara hizo na kuzitakia mafanikio mazuri katika utendaji wa majukumu yao.

Mheshimiwa Spika,

Jitihada kubwa na mashirikiano waliyoyaonesha wajumbe wa Kamati hii, yalikuwa ndio msingi muhimu wa kuyafikia malengo ya Kamati katika kutekeleza majukumu yake, hivyo kwa moyo wa dhati napenda

kuwashukuru Wajumbe wote wa Kamati ya Maendeleo ya Wanawake na Ustawi wa Jamii kwa jitihada na mshikamano wao kwa muda wote wakati Kamati ilipokuwa katika kazi zake za ufuatiliaji maagizo mbali mbali kwa Wizara, Idara pamoja na Taasisi inazosisimamia.

Mheshimwa Spika,

Naomba sasa niwatambue Wajumbe wa Kamati hii ambao kwa mashirikiano makubwa wameiwezesha Kamati kufanya kazi zake vizuri na kwa ufanisi mkubwa. Wajumbe wenyewe ni kama wafuatao:-

1. Mhe. Mgeni Hassan Juma	Mwenyekiti
2. Mhe. Hassan Hamad Omar	Makamo Mwenyekiti
3. Mhe. Farida Amour Mohamed	Mjumbe
4. Mhe. Mwanaidi Kassim Mussa	Mjumbe
5. Mhe. Abdi Mosi Kombo	Mjumbe
6. Mhe. Ali Salum Haji	Mjumbe
7. Mhe. Mohamed Mbwana Hamad	Mjumbe

Mheshimiwa Spika,

Pia napenda kuwataja Makatibu wetu wa Kamati ambao huwa tunashirikiana nao katika kazi zetu za Kamati na wamekua wakitusaidia kwa karibu katika kufanikisha kazi zetu nao ni:

1. Ndg. Asha Said Mohamed, na
2. Ndg. Abubakar Mahmoud Idd

Mheshimiwa Spika,

Kamati ya Maendeleo ya Wanawake na Ustawi wa Jamii katika kazi zake iliweza kusimamia utekelezaji wa shughuli zilizo chini ya Kamati hii kwa kufuatilia utekelezaji wa malengo ya Bajeti za Wizara, utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo na ya wananchi na utekelezaji wa maagizo ya

Kamati yaliyoagizwa kupitia Ripoti za Kamati za Kudumu za Baraza la Wawakilishi kwa mwaka uliotangulia.

Mheshimiwa Spika,

Kamati katika utekelezaji wa kazi zake imepewa mamlaka ya kuzisimamia Wizara tatu pamoja na Idara na Taasisi zilizomo katika Wizara hizo. Wizara zenyewe ni Wizara ya Afya, Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Amali na Wizara ya Uwezeshaji, Ustawi wa Jamii, Vijana, Wanawake na Watoto.

Mheshimiwa Spika,

Kujumla Kamati imeridhishwa na utendaji wa Wizara ambazo inazisimamia. Hata hivyo, bado kuna kasoro ndogo ndogo za kiutendaji kwa baadhi ya taasisi zilizomo kwenye Wizara hizo ambapo juhudi za ziada zinapaswa kuchukuliwa na Taasisi hizo ili kuleta ufanisi wa kiutendaji kwa nia ya kuziletea mafanikio Taasisi hizo na maendeleo ya nchi kwa ujumla.

WIZARA YA AFYA

Mheshimiwa Spika

Kamati ilipokuwa inafuatilia utekelezaji wa Wizara hii imebaini kuwa, Wizara imefanikiwa kutekeleza majukumu yake mbali mbali kupitia Idara zake zilizomo ndani ya Wizara. Hata hivyo Wizara inakabiliwa na changamoto kama ifuatavyo:

Mheshimiwa Spika,

Muhimili mkuu wa Wizara ya Afya ni Idara ya Hospitali ya Mnazi mmoja na Idara ya Tiba, kwani idara hizo ndizo zinazotoa huduma ya moja kwa moja kwa wananchi. Katika utekelezaji wa majukumu ya Kamati katika Idara hizi changamoto zilizojitokeza ni pamoja na ufinyu wa bajeti. Hii ni changamoto kubwa ambayo Kamati imekuwa ikikabiliana nayo kwa Wizara zote tatu ambazo inazisimamia. Katika Hospitali ya Makunduchi

kiwango cha fedha wanachopatiwa hakilingani na kile kiwango cha fedha walichokiomba kwa kutekeleza majukumu yao ya kila siku. Kwa mfano ufinyu wa fedha katika Hospitali imepelekea gari la kubebea wagonjwa kukosa mafuta ipasavyo na kukwamisha utekelezaji mzuri wa majukumu yao.

Mheshimiwa Spika,

Uhaba wa nyumba za madaktari pia ni tatizo katika Idara hizi kwani Kamati imebaini kuwa uhaba huo unapelekea madaktari kujibana katika nyumba chache zilizopo hali ambayo inahatarisha usalama wa afya zao pamoja na mali zao. Hili limejitokeza sana katika Hospitali ya Makunduchi kwa Unguja na kituo cha afya cha Kojani kwa upande wa Pemba.

Mheshimiwa Spika,

Kwa upande wa Hospitali ya rufaa ya Mnazi mmoja ambayo ndio tegemeo la wagonjwa walio wengi haswa wale wenye kipato cha chini hali sio shwari kwani Kamati ilikutana na changamoto mbalimbali ikiwemo mazingira ya wodi kutoridhisha kwa afya za wauguzi na wagonjwa. Kamati imebaini hali hiyo katika wodi ya wagonjwa wa sukari (sehemu ya wanawake na wanaume) mazingira yake hayapo salama ya usafi kutokana na uhaba wa vitendea kazi (gloves na jiki) hali ambayo inaweza kusababisha maambukizi ya maradhi mengine.

Mheshimiwa Spika,

Kamati imebaini uchakavu wa wodi, uhaba wa vitendea kazi kama vifaa vya kufungia vidonda kwa wagonjwa (dressing equipment) na baadhi ya mafeni yaliyopo katika wodi hizo kutofanya kazi.

Mheshimiwa Spika, kwa mantiki hiyo, Kamati inaishauri Wizara ya Afya kuongeza idadi ya nyumba za wafanyakazi katika Hospitali ya Makunduchi ili wafanyakazi wapate makazi ya kutosha na kuweza kukaa katika sehemu ambazo zitalinda usalama wa afya zao na mali zao. Aidha Kamati inaishauri Wizara kuzifanyia matengenezo wodi hizo na kuzipatia vifaa vya kutosha ili watendaji wafanye kazi zao kwa ufanisi na usalama wa Afya zao na wagonjwa wanaowahudumia.

Mheshimiwa Spika,

Kamati ilipotembelea wodi ya wagonjwa mahututi (ICU) kongwe imebaini upungufu wa watendaji ambapo kwa sasa kuna muuguzi mmoja na mahitaji ya wodi hiyo ni wauguzi watano ili kila mgonjwa aweze kupatiwa huduma nzuri na uangalizi wa kutosha. Kamati inaitaka Wizara kuongeza watendaji katika wodi ya wagonjwa mahututi kongwe kwa sababu muuguzi mmoja hatoshi katika kuwahudumia wagonjwa watano kwa wakati mmoja na inakuwa ni vigumu kwa muuguzi huyo kutoa huduma iliyo bora kwa wagonjwa wote kwani taratibu za utoaji huduma bora ya afya huzingatia zaidi idadi ya watoa huduma na idadi ya wagonjwa wanaohudumiwa.

Mheshimiwa Spika,

Uhaba wa Wauguzi na madaktari wa mifupa katika Hospitali ya Mnazi mmoja bado ni changamoto kubwa inayoikabili wodi ya mifupa, kwani muuguzi mmoja hutoa huduma katika wodi nzima na hivyo hujikuta anafanya kazi nyingi ambazo zipo nje ya uwezo wake, hatimae huduma haziwafikii walengwa katika kiwango kinachostahiki.

Mheshimiwa Spika,

Kutokana na tatizo la uhaba wa wataalamu hao Kamati inaishauri Serikali kutafuta mtaalamu wa mifupa haraka iwezekanavyo na kuwashajihisha watendaji kujiendeleza katika fani hiyo kwani matatizo ya mifupa kwa sasa yamekua yakijitokeza mara kwa mara katika nchi yetu kutokana na ongezeko kubwa la ajali za barabarani.

Mheshimiwa Spika,

Kamati inaipongeza Wizara kwa kuanzisha kitengo cha matibabu kwa waathirika wa madawa ya kulevya (methodonic unit) katika Hospitali ya Kidongo chekundu kwa ajili ya kuwasaidia wahanga hao hasa wale wanaotumia madawa hayo kwa njia ya kujidunga. Kamati inaitaka Wizara kukiimarisha kitengo hicho kwa kukipatia vifaa vilivyokuwa na upungufu ili malengo yaliyokusudiwa ya kuanzisha kitengo hicho yafikiwe na kuwasaidia vijana ambao ndio nguvu kazi ya taifa.

Mheshimiwa Spika,

Kamati inaishauri Wizara kuipatia Hospitali ya Kidongo chekundu kifaa cha kuzimia moto (fire extinguisher) na kuwapatia watendaji wake taaluma ya kujikinga na ajali ya moto hasa wale wanaoshughulika na kazi za jikoni ili iwasaidie katika kupambana na janga la moto pindi litakapotokezea.

Mheshimiwa Spika,

Kamati ilitembelea ujenzi wa Ofisi Mpya ya Bodi ya Chakula, Dawa na vipodozi na ilifurahishwa na hatua iliyofikiwa. Hata hivyo Kamati imebaini kuwa bado Bodi inakabiliwa na matatizo mbali mbali ikiwa ni pamoja na

kutopatiwa ruzuku kutoka Serikalini na hivyo fedha wanayotumia katika kazi zao za kila siku zinatokana na makusanyo yanayofanywa na Bodi.

Mheshimiwa Spika,

Kamati katika ripoti yake ya mwaka wa fedha 2013/2014 iliagiza Serikali kuipatia Bodi ruzuku lakini kwa bahati mbaya agizo hilo halikutekelezwa. Hivyo Kamati kwa mara nyengine inaiagiza Serikali kuipatia Bodi ruzuku ili iweze kutekeleza kazi walizojipangia kwa ufanisi kwani fedha zinazokusanywa na Bodi pekee hazitoshelezi katika utekelezaji wa majukumu yao.

Mheshimiwa Spika,

Katika kuhakikisha kuwa bodi inaenda sambamba na mabadiliko yaliyopendekezwa na bodi nyengine zilizopo katika nchi za jumuiya ya Afrika mashariki ambazo wanashirikiana katika utekelezaji wa kazi zao, Kamati inaiagiza Wizara kuharakisha marekebisho ya Sheria namba 2 ya mwaka 2006 ya Chakula, Dawa na Vipodozi ambayo imeshapelekwa kwa makatibu wakuu kwa ajili ya kufanyiwa marekebisho tokea mwaka 2013.

Mheshimiwa Spika,

Kamati inaitaka Wizara kuharakisha marekebisho hayo kwasababu nchi za Jumuiya ya Afrika Mashariki zilizotiliana mikataba ya kuwa na sheria zinazofanana katika sekta ya afya ikiwemo Tanzania, Kenya, Uganda na Rwanda wameshabadilisha sheria zao za Bodi isipokuwa Zanzibar pekee.

Mheshimiwa Spika,

Kamati ilipata nafasi ya kukutana na Uongozi wa Ofisi kuu Pemba na kupokea taarifa ya utekelezaji, kutembelea kituo cha Afya cha Kojani, kituo cha Afya cha Ukutini na Maabara ya Mkemia Mkuu.

Mheshimiwa Spika,

Kamati imebaini kuwa kukosekana kwa jengo la Ofisi kwa ajili ya shughuli za Wizara ni tatizo kubwa linaloikabili Ofisi Kuu Pemba kwani ofisi zao zipo katika jengo la hospitali ya Wete ambazo ni finyu na watendaji wanakosa ufanisi wa kazi zao kutokana na kuwa hakuna utulivu wa kutosha. Hivyo Kamati inaitaka Serikali kuipatia Ofisi kuu Pemba majengo ambayo hayatumiki kwa muda mrefu kama jengo la Hoteli ya Wete ili walifanyie matengenezo na hatimae waweze kutumia kwa shughuli zao za kiofisi.

Mheshimiwa Spika,

Kamati imebaini kuwa vituo vya afya vinakabiliwa na changamoto mbali mbali ikiwemo kukosekana kwa usafiri wa uhakika kwa ajili ya kubebea wagonjwa hali inayohatarisha maisha ya wagonjwa. Hivyo Kamati inaitaka Wizara kuvipatia vituo usafiri wa uhakika hasa vituo vilivyopo katika maeneo ya visiwa kwani watendaji wa vituo hivyo wanakuwa katika wakati ngumu pindi wanapokuwa na mgonjwa wa dharura anaehitaji kupatiwa rufaa na ambapo kunakuwa hakuna usafiri wa uhakika wa majini na nchi kavu.

Mheshimiwa Spika,

Aidha Kamati ilipotembelea kituo cha Afya cha Kojani na Ukutini imebaini uhaba wa wataalamu, uhaba wa vitendea kazi, uchakavu wa nyumba

na vituo kukosa ulinzi wa uhakika hasa kituo cha Kojani ambacho wafanyakazi wake wengi ni wanawake. Hivyo Kamati inaishauri Wizara kuchukua jitihada za makusudi za kurekebisha kasoro zinazojitokeza katika vituo vya afya na kufanya matengenezo ya nyumba za kojani ili wafanyakazi waweze kuzitumia.

Mheshimiwa Spika,

Kwa kumalizia katika Wizara hii ya Afya, Kamati inaipongeza na kuishukuru sana wizara kwa jitihada yake ya kuipeleka Kamati yetu Tanzania Bara kwenda kujifunza mambo mbali mbali yanayohusiana na huduma za afya hasa kwa kutembelea Bohari kuu ya madawa, Hospitali ya Muhimbili Hospitali ya Moi na Ofisi ya Mkemia mkuu wa Serikali ambapo sehemu zote hizo Kamati ilijifunza mambo mengi na ilibaini uhusiano wa moja kwa moja uliopo baina ya wizara ya afya ya Tanzania Bara na Wizara ya Afya ya Zanzibar.

Mheshimiwa Spika,

Kamati inashauri Wizara nyengine ambazo inazisimamia kutoa fursa za kimafunzo kwa Kamati yetu kama ilivyofanya Wizara ya Afya ili wajumbe wapate kujifunza yale mazuri wanayoyafanya wenzetu na kuweza kuishauri Serikali yetu.

WIZARA YA UWEZESHAJI, USTAWI WA JAMII, VIJANA, WANAWAKE NA WATOTO

Mheshimiwa Spika,

Kamati ilipokuwa inafuatilia utekelezaji wa Wizara hii kupitia Taasisi zake mbali mbali katika kwa vipindi tofauti, imeridhishwa na utekelezaji huo,

hata hivyo Kamati imesikitishwa na changamoto ambazo Wizara inakabiliana nazo.

Mheshimiwa Spika,

Kamati imebaini kuwa, kukosekana kwa kifaa cha DNA kunapelekea kutopatikana kwa ushahidi wa kitaalamu kwa kesi za udhalilishaji hasa kwa kesi za watoto ambao wana magonjwa ya akili na ambao hawana uwezo wa kujieleza mpaka kupatikane kwa vipimo vya DNA kwa ajili ya uchunguzi na majibu ya kipimo hicho yanasaidia katika kutoa ushahidi.

Mheshimiwa Spika,

Kwa kuwa kumekuwa na ukosefu wa kifaa cha DNA Zanzibar kwa kipindi kirefu na kifaa hicho kimekuwa kinahitajika sana kwa ajili ya kufanya uchunguzi wa kesi za udhalilishaji, Kamati inaitaka Serikali kufanya ununuzi wa haraka wa kifaa hicho muhimu ili kisaidie katika kufanya uchunguzi wa kesi za udhalilishaji na hatimae kupatiwa ufumbuzi.

Mheshimiwa Spika,

Kamati inaishauri Serikali kuwa, kesi za udhalilishaji ambazo ushahidi wake utakuwa unajitosheleza na hakuna ulazima wa kufanya uchunguzi wa kitaalamu zitolewe hukumu ili kupunguza mrundikano wa kesi za aina hiyo katika mahakama zetu. Aidha Kamati inaitaka Wizara kuendelea kuishajihisha jamii kuwa na muamko wa kufika mahakamani kwa ajili ya kutoa ushahidi wa kesi za udhalilishaji ili ziweze kusikilizwa na kutolewa hukumu.

Mheshimiwa Spika,

Kamati imebaini kuwa Idara ya Ustawi wa Jamii haipatiwi pesa za posho kwa ajili ya kuwalipa wafanyakazi wanaozika maiti zisizokuwa na wenyewe. Kamati imebaini kuwa wafanyakazi wanaozika maiti zisizokuwa na wenyewe wanafanya kazi hiyo katika mazingira magumu na wanahitaji kupatiwa posho ili kuwatia moyo. Aidha Kamati imebaini kuwa, maiti zimekuwa hazina sehemu nzuri ya kuhifadhiwa kutokana na kuwa chumba cha kuhifadhia maiti katika Hospitali kuu ya Mnazi mmoja ni kibovu na kichakavu hali inayopelekea uhifadhi mbaya wa maiti hizo.

Mheshimiwa Spika,

Kamati inaitaka Serikali kuipatia Wizara ya Afya fedha za kukifanyia matengenezo makubwa chumba cha kuhifadhia maiti kilichopo Hospitali kuu ya Mnazi mmoja kutokana na kuwa, chumba hicho ni kibovu, kimechakaa na hakiridhishi na ili maiti wanaopelekwa katika chumba hicho wahifadhiwe vizuri.

Mheshimiwa Spika,

Kamati imegundua kuna ukosefu wa fedha katika kutekeleza majukumu ya Idara ya Maendeleo ya Vijana hasa fedha za miradi ya maendeleo kumepelekea Idara kushindwa kutatua changamoto zinazoikabili Idara katika utekelezaji wa majukumu yake. Kwa mfano katika uendeshaji wa Mradi wa Green House uliopo Tunguu kwa Unguja, Idara imeshindwa kuwapatia Vijana wa Tunguu umeme wa jua katika kuendeleza utekelezaji wa shughuli zao za kilimo. Aidha kutokana na changamoto ya fedha Idara imekwama kutekeleza mradi wa aina hiyo uliyopo Pemba eneo la Mbuzini.

Mheshimiwa Spika,

Kamati inaitaka Wizara kuwapatia mafunzo wafanyakazi wa Idara ya maendeleo ya Vijana ili waweze kutekeleza majukumu yao kwa ufanisi. Aidha Kamati inaitaka Idara kuendelea kuwashajihisha vijana kushiriki katika sekta ya kilimo kwasababu ina tija na itapunguza idadi ya vijana wanaozurura mitaani bila ya ajira kwani Kamati imebaini kuwa vijana bado hawajajitokeza kwa wingi katika kuzichangamkia fursa za kilimo.

Mheshimiwa Spika,

Kamati inaitaka Wizara ishirikiane na Wizara ya Kilimo pamoja na maafisa wao ili kwa pamoja wawasaidie vijana ambao wameitikia wito wa kujishughulisha na kilimo kupata taaluma bora za kilimo na hatimae kufanya kilimo ambacho kitawapatia tija zaidi.

Mheshimiwa Spika,

Kwa upande wa Idara ya wanawake na watoto Kamati imetambua kuwa ufinyu wa ofisi unapelekea shughuli za ushauri nasaha na sheria kufanyika katika sehemu ambayo inakaliwa na watendaji wengine wa Idara ambapo kwa kawaida, sehemu ya kutolea ushauri nasaha na huduma za sheria inatakiwa iwe yenye utulivu na usiri na isiwe na maingiliano na watu wengine, hivyo Kamati inaitaka Wizara kuipatia Idara sehemu maalum ya kutoa huduma ya ushauri nasaha na sheria ili wanawake na watoto wanaowasilisha malalamiko yao wapatiwe huduma katika sehemu hiyo maalum na ikiwa katika hali ya utulivu na usiri.

Mheshimiwa Spika,

Kamati imebaini kukosekana kwa Maafisa wa Wilaya kwa Unguja na Pemba, kunazorotesha utekelezaji wa Sheria no 16 ya 2013 ya Uanzishwaji wa Baraza la Vijana kwani sheria hiyo imetaja wazi kuwa, katika utekelezaji wake kwa ngazi ya Wilaya, Maafisa Wilaya ndio watakuwa makatibu wa Mabaraza ya Wilaya.

Mheshimiwa Spika,

Kamati inaitaka Wizara kuomba nafasi za Uajiri za Maafisa Wilaya katika Ofisi ya Rais, Kazi na Utumishi wa Umma kwa sababu Sheria No. 16 ya mwaka 2013 ya uanzishaji wa Baraza la Vijana imetaja wazi kuwa Maafisa Wilaya ndio watakuwa makatibu wa Baraza la Wilaya. Hivyo kuzorotesha ajira zao kutakwamisha utekelezaji wa sheria hiyo.

WIZARA YA ELIMU NA MAFUNZO YA AMALI

Mheshimiwa Spika,

Kamati katika ziara zake katika Wizara hii iligundua changamoto mbali mbali ambazo zinakwamisha juhudi za Wizara katika kutekeleza malengo waliyojipangia.

Mheshimiwa Spika,

Kamati imebaini kukosekana kwa hatimiliki kwa maeneo ya Wizara na Taasisi za Serikali kukosa kupewa kipaumbele katika kupatiwa hatimiliki ni moja ya sababu zinazopelekea maeneo ya Wizara kuendelea kuchukuliwa kama vile ilivyo katika eneo la chuo cha Kiislamu Mazizini hali inayochangia kuibuka kwa migogoro ya ardhi katika jamii. Kutokana na hali hiyo, Kamati inaishauri Serikali kuzipa kipaumbele taasisi zake katika

kuzipatia hatimiliki ili kuepusha uvamizi wa maeneo yake pamoja na kuepusha migogoro inayojitokeza katika jamii.

Mheshimiwa Spika,

Kamati ilipotembelea Skuli ya Dimani ilibaini kuwa miundombinu ya mafeni iliyoingizwa katika madarasa ya Skuli hiyo yanahatarisha usalama wa wanafunzi kwasababu dari ya skuli ipo chini sana ukilinganisha na kiwango kinachohitajika, hivyo, kupelekea mafeni kuwa karibu na madawati ambayo wanafunzi wanakaa. Hivyo Kamati inaitaka Serikali kuchukua hatua ya kuzikagua upya skuli mpya zilizojengwa ikiwemo Skuli ya Dimani ili kurekebisha kasoro mbali mbali inazojitokeza katika majengo ya skuli hizo na kuzinusuru.

Mheshimiwa Spika,

Kamati imesikitishwa na kitendo cha Wizara ya fedha cha kutoipatia fedha ipasavyo Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Amali zinazotokana na kodi ya Bandari kwa vipindi vya miaka mitatu mfulilizo tokea kodi hiyo kuanza kukusanywa na Wizara ya Fedha. Kutokana na uingizwaji mbaya wa fedha za kodi ya bandari, ni dhahiri kuwa Wizara itashindwa kufikia malengo yake ya kutatua tatizo la vikalio (madawati) maskulini.

Mheshimiwa Spika,

Kamati inataka Wizara ya Fedha kuishirikisha ipasavyo Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Amali katika kufahamu makusanyo halisi ya kodi hiyo ikiwa ni pamoja na kuipatia Wizara mchanganuo halisi wa fedha za kodi zinazopatikana ili Wizara ipange mipango yake ya matumizi kwa mujibu wa fedha zilizopo.

Mheshimiwa Spika,

Kamati inaipongeza Wizara kwa kuanzisha mfumo wa lishe katika maskuli kwani mradi huu umepunguza sana utoro maskulini. Pamoja na pongezi hizo, Kamati imebaini kuwa mradi wa lishe maskulini bado unakabiliwa na changamoto ya muitikio mdogo wa wazazi katika kufanikisha mradi huo. Hali hiyo imejitokeza katika Skuli ya Mfuru Matonga ambapo baadhi ya wazazi wamekuwa wakitoa mashirikiano madogo katika kufanikisha mradi huo hasa katika suala la uchangiaji wa fedha za kuwalipa wapishi.

Mheshimiwa Spika,

Kamati inashauri jamii kuunga mkono jitihada za Serikali na wafadhili za kuazisha mradi wa lishe maskulini kwa Unguja na Pemba ili mradi huo uendelee na wanafunzi wanufaike. Kamati imepata matumaini makubwa kuwa kuendelea kwa mradi huo kutapelekea wanafunzi kufanya vizuri katika masomo yao na kupunguza tatizo la utoro maskulini kama ilivyobainika kwa baadhi ya skuli ambazo mradi huo unaendelea.

Mheshimiwa Spika,

Licha ya changamoto ambazo Wizara inakabiliana nazo Kamati inatoa Pongezi za pekee kwa Bodi ya Mikopo ya Elimu ya juu Zanzibar kwa jitihada wanazozichukua za kuhakikisha kuwa wanawapatia wanafunzi mikopo ili waweze kujiendeleza na elimu ya juu.

Mheshimiwa Spika,

Kwa vipindi tofauti tumeweza kusikia na kushuhudia malalamiko ya ucheleweshaji wa fedha za mikopo kwa wanafunzi. Hili ni tatizo la muda mrefu na hivyo Kamati inatoa wito kwa Taasisi nyengine za fedha zilizopo Zanzibar zianzishie utaratibu wa kutoa mikopo ya Elimu ya juu kwa

makundi ya jamii ili kupunguza vijana wengi kutegemea Bodi ya Mikopo pekee.

Mheshimiwa Spika,

Miongoni mwa taasisi ambazo Kamati inapendekeza kuanzishwa kwa utaratibu huo ni Benki ya Watu wa Zanzibar tawi la Kiislamu ianzishe mashirikiano na vyuo vya ndani kwa kumkopesha mwanafunzi au mzee wa mwanafunzi ada na gharama za kujikimu. Aidha Kamati inapendekeza Mfuko wa Hifadhi ya Jamii wa Zanzibar uanzishe utaratibu wa kuwakopesha gharama za masomo wanafunzi wanaohitaji kujiendeleza masomo yao ambao hawana uwezo wa kujilipia na ni wanachama wa mfuko au wazee wa wanafunzi ni wanachama wa mfuko huo. Kufanya hivyo kutapelekea wanafunzi wengi kupata fursa ya kujiendeleza na elimu ya juu.

Mheshimiwa Spika,

Kamati katika kusimamia utekelezaji wa wizara hizi, imebaini juhudi za Wizara zote katika utekelezaji wa majukumu yake, licha ya kukabiliwa na changamoto ya ufinyu wa bajeti. Kamati imebaini kuwa, Wizara ambazo inazimamia zinapatiwa bajeti ndogo na ambayo haiingizwi kama ilivyopitishwa na Wajumbe wa Baraza la Wawakilishi na hivyo utekelezaji wa malengo waliyojipangia kwa asilimia kubwa ni kupitia michango ya washirika wa maendeleo. Iwapo Serikali imelenga kuimarisha afya nchini, kukuza Ustawi wa Jamii na kuwaendeleza wanachi wake kielimu ni lazima wizara hizi zipatiwe fedha zake za bajeti ipasavyo.

Mheshimiwa Spika,

Kiujumla huo ndio muhtasari wa Hotuba ya ripoti ya Kamati ya Kudumu ya Maendeleo ya Wanawake na Ustawi wa Jamii kwa mujibu wa kanuni ya 108(14) ya Kanuni za kudumu za Baraza la Wawakilishi Toleo la mwaka 2012.

Mheshimiwa Spika,

Kamati inapenda kutoa shukrani zake za dhati kwa watendaji wote wa Wizara ambazo Kamati inazisimamia kwa mashirikiano waliyoipatia Kamati wakati ilipokuwa inatekeleza majukumu yake na kufanikisha kuandaa ripoti hii. Aidha Kamati inatoa shukrani kwa Mheshimiwa Spika wa Baraza la Wawakilishi, Katibu na Watendaji wote wa Baraza la Wawakilishi kwa kuwezesha Kamati kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi.

Mheshimiwa Spika, baada ya kuyasema hayo ahsanteni kwa kunisikiliza na naomba kutoa hoja.

Ahsante

.....

Mgeni Hassan Juma
(Mwenyekiti)

Kamati ya Maendeleo ya Wanawake na Ustawi wa Jamii,
Baraza la Wawakilishi,

Zanzibar.